

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka: 110-01-3/2021/5

EPA 2117-VIII

Ljubljana, 25. 10. 2021

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20), sprejela naslednje

M n e n j e

k Predlogu Zakona o izplačilu dodatka za delo v rizičnih razmerah poklicnim gasilcem in zaposlenim v prostovoljnih gasilskih enotah in gasilskih zvezah (ZIDRRPG).

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 62. seji, 20. 10. 2021, obravnavala Predlog Zakona o izplačilu dodatka za delo v rizičnih razmerah poklicnim gasilcem in zaposlenim v prostovoljnih gasilskih enotah in gasilskih zvezah (ZIDRRPG), EPA 2117-VIII, druga obravnava (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslancev Državnega zbora.

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

* * *

Poslanec Državnega zbora Robert Pavšič je v imenu skupine poslancev Državnega zbora (v nadaljevanju: predlagatelj) predstavil predlog zakona. Poudaril je, da je v Sloveniji gasilstvo dobro razvito, v grobem pa obstajata 2 statusni ureditvi - prostovoljni gasilci in poklicni gasilci. Predlagatelji so predlog zakona vložili zato, da bi pomagali poklicnim gasilcem, ki delujejo v okviru javnih zavodov ali v gasilskih zvezah ali kot poklicna jedra v prostovoljnih gasilskih društvih, saj zaradi zakonske ureditve niso prejeli izplačila dodatka za delo v rizičnih razmerah. Po podatkih predlagateljev je v Sloveniji 6 takšnih društev, ki združuje 150 gasilcev in ki imajo drugačen status od ostalih poklicnih gasilcev.

Predlagatelj je izpostavil tradicijo gasilstva v Sloveniji. Gasilci poleg svojih osnovnih nalog združujejo in povezujejo občane pri aktivnostih in dejavnostih na vsebinsko raznolikih področjih. Zaradi vsega navedenega gasilci med ljudmi uživajo posebno mesto. Predlagatelj je izpostavil, da so pripravljavci zakonodajnih rešitev določene skupine znotraj gasilcev spregledali in da so morali gasilci v preteklosti na svoje pravice in na neustrezne zakonske rešitve opozoriti tudi že s stankami. Zadnja je bila junija 2020, razlog zanjo pa razhajanja, ki so bila povezana z izplačili položajnega dodatka vodjem gasilske skupine, gasilske izmene in gasilskega oddelka.

Predlagatelj je opozoril, da je v času epidemije sprejeta interventna zakonodaja za omejitve in omilitve pandemije virusa Covid-19 vzpostavila neravnovesje znotraj širše poklicne skupine gasilcev, in sicer zato, ker izplačila dodatkov za delo v rizičnih razmerah za poklicne

gasilce, zaposlene v poklicnih jedrih v prostovoljnih gasilskih enotah in gasilskih zvezah niso bila predvidena oziroma urejena. S tem so bile posamezne skupine poklicnih gasilcev postavljene v neenakopravni položaj. Predlagatelji zato predlagajo sprejem ločenega zakona o izplačilu dodatka za delo v rizičnih razmerah za te zaposlene, in sicer v skladu z 11. točko 1. odstavka 39. člena Kolektivne pogodbe za javni sektor. S sprejemom tega zakona bi pokazali solidarnost s tistimi gasilci, ki so, kot ostali poklicni gasilci, v obvladovanju epidemije in njenih posledic opravljali identične naloge. Izplačila bi veljala samo za 2020 in 2021, za čas epidemije, v prihodnje pa je nujno vzpostaviti sistemske rešitve za takšne primere.

Predstavniki Ministrstva za obrambo Republike Slovenije (v nadaljevanju: MORS) je predstavil stališče Vlade, ki predloga zakona ne podpira. Izpostavljeno je bilo, da so v kratkem predvidena pogajanja z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja o drugačni ureditvi izplačil rizičnega dodatka, zato MORS ocenjuje, da interventni zakonski posegi na področju urejanja sistema plač v javnem sektorju pred zaključkom pogajanj niso primerni.

MORS po proučitvi predloga zakona ugotavlja, podobno kot Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora (v nadaljevanju: ZPS), da je že v 14.a členu Zakona o gasilstvu, in sicer v 7. odstavku, določeno, da poklicnim gasilcem za delo v posebnih pogojih dela v skladu s splošnimi predpisi pripadajo posebni dodatki. Lokalne skupnosti, v katerih so ustanovljena prostovoljna gasilska društva s poklicnim jedrom oziroma so poklicna jedra organizirana pri Gasilski zvezi, bi po mnenju MORS lahko izplačilo dodatkov uredile na podlagi obstoječe zakonodaje in zato ni potreben poseben zakon.

Predstavniki MORS je še izpostavil, da so v prehodnih določbah predloga zakona določene pravice do dodatka za delo v rizičnih pogojih predvidene tudi za nazaj, in sicer za primer razglašene epidemije 2020 in 2021. Opozorjeno je bilo na retroaktivnost predlaganega zakona, ki zahteva temeljitejšo obrazložitev dopustnosti za retroaktivno veljavnost. Postavi se tudi vprašanje, ali je namen opredeliti dodatek za delo v rizičnih razmerah samo v primeru epidemije ali tudi za morebitne prihodnje rizične razmere, ki bi se pojavile.

Predstavniki MORS je izpostavil tudi proračunska sredstva za pokrivanje izplačil dodatkov za delo v rizičnih razmerah za te poklicne skupine in poudaril, da glede na to, da so načini financiranja tako javnih kot tudi prostovoljnih organizacij različni, MORS ne more soglašati z določbo, da sredstva za financiranje zagotovi proračun RS.

MORS se zavzema za izboljšanje stanja na področju gasilstva, ki se izvaja v javnem interesu, vključno z izboljšanjem statusa in pravic vseh poklicnih gasilcev, ki izvajajo javno gasilsko službo, ne glede na to, ali so zaposleni v javnem gasilskem zavodu ali v poklicnem jedru prostovoljnega gasilskega društva oziroma gasilske zveze, vendar zaradi navedenih razlogov predloga zakona ne morejo podpreti.

* * *

Komisija je v krajši razpravi opozorila na mnenje ZPS, ki ocenjuje, da je predlog zakona v neskladju z Ustavo, in sicer njenim 2., 14., 87., 89., 140., 146., 153. in 155. členom. Kot je navedeno v mnenju ZPS, gre za spornost predlaganih določb z vidika kršitev načel pravne države, enakosti pred zakonom, zlorabe zakonodajnega postopka in zakona kot oblike predpisa, hierarhije pravnih aktov in prepovedi retroaktivne veljave, pa tudi določb glede razmejitve pristojnosti in financiranja med lokalno samoupravo in državo. Člani komisije so posebej izpostavili, da bi se morala problematika reševati s kolektivno pogodbo in bi bilo treba vključiti tudi sindikate, da se opredelijo do teh vprašanj.

Na komisiji je bilo izpostavljeno tudi nesoglasje, ali gre v predlogu zakona za točno določen časovni okvir za izplačilo dodatkov za delo v rizičnih razmerah, kot trdijo predlagatelji, ali so

predstavljene rešitve v zakonu trajnejše narave in se bodo lahko uporabljale tudi za druge primere v prihodnje. Predlagatelj je poudaril, da je 5. člen predloga zakona popolnoma jasen in v njem piše, da so poklicni gasilci in zaposleni v prostovoljnih gasilskih enotah in gasilskih zvezah upravičeni do poročila dodatka za delo v rizičnih razmerah za čas razglašene epidemije nalezljive bolezni v letih 2020 in 2021, zato ne gre za trajno rešitev za prihodnje epidemije ali izredne dogodke.

Glede poklicnih skupin, na katere se nanaša predlog zakona, pa je bilo s strani predlagatelja v razpravi še pojasnjeno, da je v 2. členu predloga zakona definirano, na koga se predlog nanaša in da velja za poklicne gasilce ter zaposlene v prostovoljnih gasilskih enotah in gasilskih zvezah.

Predlagatelj je posebej izpostavil, da predlog zakona ne velja za tiste, ki že danes upoštevajo določila Kolektivne pogodbe in zato ne bodo ogrožena pogajalska izhodišča na pogajanjih za kolektivno pogodbo ne na sindikalni strani in ne na strani države. Predlog zakona ne govori o profesionalnih gasilcih, ki so zaposleni v javnih zavodih, saj zanje velja Kolektivna pogodba in so zato dobili izplačane vse dodatke za delo v rizičnih razmerah v skladu z 11. členom Kolektivne pogodbe. Predlog se nanaša na ljudi, ki so opravljali identično delo in so zaradi zapisa v zakonodaji ostali brez dodatkov. Gre za diskriminacijo te skupine gasilcev, strošek poravnave obveznosti pa predlagatelji ocenjujejo na približno 500.000 evrov. Problematiko so že poskušali reševati, potekale so razprave in dopisovanja z MORS in Ministrstvom za finance, vendar do rešitve ni prišlo.

Predlagatelj je glede na pojasnila MORS, da so v kratkem predvidena pogajanja z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja o drugačni ureditvi izplačil rizičnega dodatka, poudaril, da poklicni gasilci, za katere bi veljal predlog zakona, niso del Kolektivne pogodbe, saj zanje Kolektivna pogodba ne velja in zato to vprašanje ostaja nerešeno.

Predstavniki MORS je ob koncu ponovno izpostavil, da Zakon o gasilstvu v 14. členu omogoča izplačilo dodatkov za delo v rizičnih razmerah tudi tem gasilcem, o katerih je govora v predlogu zakona, vendar morajo kot ustanoviteljice teh enot to urediti lokalne skupnosti.

Komisija predloga zakona po opravljeni razpravi, tudi glede na mnenji Vlade in ZPS, ni podprla.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik mag. Marko Zidanšek.

Predsednik
Komisije za državno ureditev
Rajko Fajt, l. r.